

1983 APR 13

MAGYAR HÍRLAP

244

Volt egyszer egy Tabán

Az enciklopédiák szerzőit nem szívük, lelkük érzelmeinek túláradásaért fizetik. Ismereteket közölnek, a tények száraz szűkszavúságával. Például a *Tabánról*, a Budapest enciklopédia: „Az I. kerület része, a Várhegy, a Naphegy, a Gellérthegy és a Duna között, a hajdani Ördögárok két partján elterülő völgykattan. Nevének gyökere a török körig nyúlik vissza... Ma nagy kiterjedésű park, amely fűves térségéből helyenként kiemelkedő középkori falmaradványokkal, szegélyén néhány barokk épülettel, déli határán a török kupolás Rudas fürdővel igencsak keveset árul el gazdag történeti múltjából. Pedig ez a terület a főváros egyik legősibb települési helye... Az Ördögárok pusztításai után újra meg újra helyreállították a károkat, de sem a tartarozás, sem az Ördögárok átboltozása nem segített a kétségkívül festői hatású, ám közelről szemlélve riasztó nyomornegyed külső-képén.”

Bezzeg Krúdy igazán költői szavakkal ír a vitathatatlanul szegényes városrész saját szorongató hangulatáról, sajátos varázsáról. Nála hegynek kanyarodnak a kiismerhetetlen végzettről mesélő utcák, a kapuküszöbök már csak botlástra valók, megbetegédtek az ajtók, halálo-

san fáradtak a kőolajlámpák, a szerelmes éjszaka gyönyörűségének ismerete nélkül imakönyvetűvé törpültek itt az asszonyok, a férfiakat már gyerekkorukban megbabonázták és hőbortosságban öregedtek meg, a kisbabák hasztalan álmodtak folyóvízzel... És szerette a Tabánt, volt itt is kedvenc kiskocsmája az egykori Fehérsas utcában.

Azt mondják, a budai Grinzing lehetett volna, hiszen a filoxéra pusztítása előtt ismert volt az itteni bor. A tabáni szüretnek hét megyére szóló vigalmak voltak egykor. Az élősködő azonban elpusztította a szőlőt, igaz: a szüreti multságok tisztét átvették a szapórodó kiskocsmák. Családfias hangulatuk volt, különlegesen fűszerezett finom fátatokat és kellemesen hűtött bort kínáltak.

Vannak, akik még ismerték az „igazi”, a romantikus Tabánt. Ott telt gyerekkoruk, az ifjúságuk. Ők még látták a dombhátnak szaladó kicsiny kerteket, a virágokkal teli udvarokat, ablakokat.

Van egy könyv — a *Kepzőművészeti Kiadó Vállalat* gondozásában jelent meg — amelyben *Végh Gusztáv* gouache-ai élménnyé varázsolva idézik a rég lebotott Tabánt. Ehhez írta *Perereházy Károly*, a városrész nagy ismerője: „Itt vállottunk először

szerelemet és loptunk csókot. Itt, a Tabán göresős törzsű akácoss utcáin — hol a fák úgy teregették sárga viráglombjukat, mint páva a legyezőjét — csavarogtunk szerelemtől fűtötten, vágycukat kergetve, álmokat szöve.”

Perereházy volt egyik szervezője annak a kiállításnak, amelyet 1960-ban — a tabáni nagy tűzvész másfél százados évfordulóján — rendeztek. És most újabb évfordulója van a tovatűnt álomvilágnak: 50 esztendeje fejeződött be a régi Tabán lebontása, amelyet a harmincas évek elején rendelt el a Fővárosi Közmunkák Tanácsa a városrendezési terv keretében. Néhány műemléknek minősített épületet hagytak csak meg, ám a második világháborúban ezek legtöbbje az ostromnak esett áldozatul. A megmaradt öreg házakat a felszabadulás után helyrehozták, a park nagyobb lett, mint a háború előtt volt. És most már gyönyörű szép, de ennek ellenére valami halk szomorúság bujkál bennem, míg nézem. Az ötvenes évek elején szánkózní jártunk ide a húgommal, és szentül hittük: a fülbe-mászó muzsikájú dal, amely tudtul adta, hogy „este hétkor kisbabám — vár a csöndes vén Tabán”, valami olyasmiről szól, amit a háború tett tönkre. Igen, csodálkoztunk, amikor megtudtuk, hogy azt a valamit már szüleink is csupán az egykori slágerből ismerték. *De Kár!*

Borbás Katalin